

31.03.2012 Linnade ja Valdade Üldkogu ettepanekute täitmisest

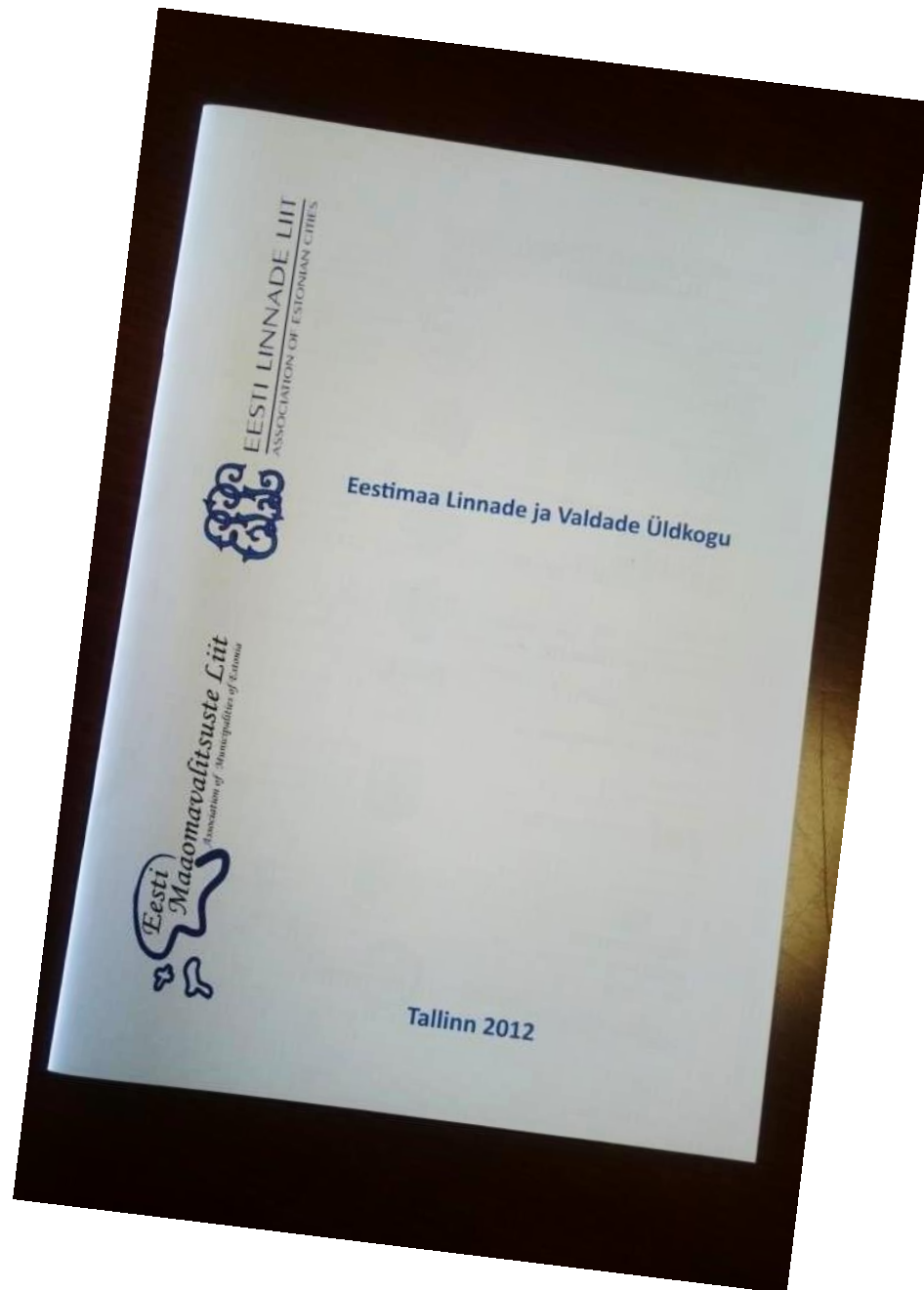
27. oktoober 2015
Jüri Võigemast

Aegruum

Tagasivaade

- * **Riiklikult tähtsa küsimuse arutelu Riigikogus
23.09.2010**
- * **Linnade ja Valdade Üldkogu 31.03.2012**
- * **KOV volikogude valimised 20. oktoober 2013**
- * **ELL Linnade Päev 27. veebruar 2014**
- * **Riigikogu valimised 01. märtsil 2015; uus valitsus(liit)**
- * **ELL ettepanekud 02.03.2015 valitsusliidu
läbirääkimisteks.**
- ...
- * **Eelarveläbirääkimiste lõpp-protokoll 21.09.2015**
- * **2016. aasta riigieelarve eelnõu menetlus RKs**
- ...

Linnade ja Valdade Üldkogu 31. märtsil 2012

Linnade ja Valdade Üldkogu 31. märtsil 2012

Linnade ja Valdade Üldkogu 31. märts 2012

Airi Landberg
Esimees

 Eesti
Maomavalitsuste Liit

Taavi Aas
Juhatusesimees

 ESTI LINNADE LIIT

Yello Rõnsoo
Juhatusesimees

 HOE

Toivo Tõnson
Juhatusesimees

 Jägevama
Omavalitsuste Liit

Mihkel Juhkami
Juhatusesimees

 Lääne-Viru
Omavalitsuste Liit

Eeri Tammik
Juhatusesimees

 Jõhvi
Omavalitsuste Liit

Mart Järvik
Juhatusesimees

 Raplamaa
Omavalitsuste Liit

Tiit Tõnts
Juhatusesimees

 VÕRUMAA
Omavalitsuste Liit

 Võrumaa
Omavalitsuste Liit

Jaanus Valk
Juhatusesimees

Ene Saar
Juhatusesimees

Kaido Ivask
Juhatusesimees

Veikko Lühaid
Juhatusesimees

Ülle Erman
Juhatusesimees

Raimu Aardam
Juhatusesimees

Aivar Soop
Juhatusesimees

Madis Gross
Juhatusesimees

Raul Kudre
Juhatusesimees

Miks?

Küsisime endilt:

Kas ja kus on valikuvõimalusi ning kas on võimalik midagi ühiselt ette võtta ja

*** kohaliku omavalitsuse omapoolsete ettepanekutena välja pakkuda, et**

*** halduskorralduse paigalseisust edasi liikuda?**

Linnade ja Valdade Üldkogu 31. märts 2012

„Eestimaa Linnade ja Valdade Üldkogu, soovides kohalike omavalitsuste osakaalu ja omavalitsusliku juhtimise tugevnemist Eestis, esitab Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele ettepanekud

- * regionaalse-, maakondliku- ja kohaliku omavalitsuse juhtimiskorralduse, kohalike omavalitsuste ja maakondlike omavalitsusliitude staatuse ja ülesannete jaotuse ning**
- * nende rahastamiskorralduse ja**
- * omavalitsuste prioriteetide kohta Euroopa Liidu uueks eelarveperioodiks aastateks 2014-2020.**

St: Linnade ja Valdade üldkogul käsitleti kolme kohalike omavalitsuste jaoks olulist teemat, esitati vastavad ettepanekud ja võeti vastu deklaratsioon:

- **Regionaalhalduse ja kohaliku omavalitsuse reform** või riigi halduskorralduse muutmine;
- **Finantseerimiskorraldus** maakondliku juhtimise ja kohaliku omavalitsuse muudatuste tagamiseks;
- **Ettepanekud Euroopa Liidu järgmise perioodi (2014–2020) toetusvahendite kasutamiseks.**

Deklaratsioonis

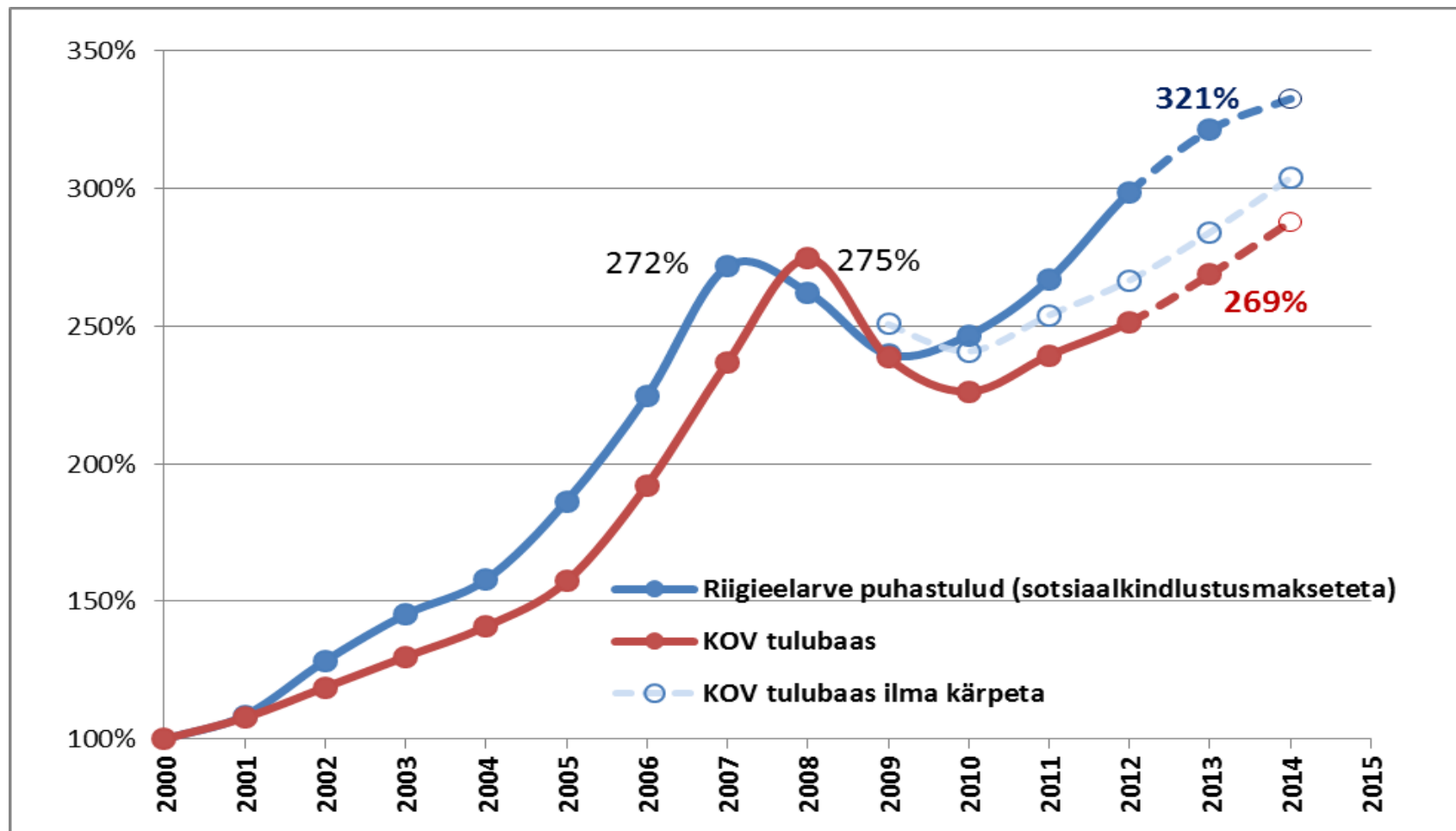
juhitakse tähelepanu mitmetele riigi ja kohaliku omavalitsuse suhetes arutelu ja lahendamist vajavatele küsimustele ja
kutsutakse üles dialoogile.

Linnade ja Valdade Üldkogu kokkukutsumise ja ettepanekute esitamise põhjus:

Loogiline peegeldus

- langusele,
- seisakule ja
- keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste suhete seisule

Eelarveprotsessi üks peegeldustest

Eesmärk:

- Peegeldada kohalike omavalitsuste **põhihuvid**;
- Esitada omapoolsed **ettepanekud**, kuidas **seisakust välja tulla ja**
- kuidas tagasilanguse jätkumist ära hoida

Linnade ja Valdade Üldkogu 31. märts 2012

Sõnum:

•räägime läbi ehk - dialoog monoloogi asemel

Sõnum:

- **Esitame ettepanekud,**
- **räägime läbi ja**
kui ettepanekud ei sobi,
küsime vastastikku, millised arutamiseks
sobivad, millised on valikuvариandid ja
- **arutame ning liigume edasi**

I Regionaalhalduse ja kohaliku omavalitsuse reform või riigi halduskorralduse muutmine

„Tavateadvuses nähakse haldusreformi üksnes kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise või kohustusliku liitmisena.

Selline lähenemine on ühekülgne ning jätab kõrvale kõik muud valikuvõimalused.

Oleme seisukohal, et ainult omavalitsuste sundühendamisega ei ole võimalik kõiki avalikkusele esitletud haldusreformi eesmärke saavutada. ...

I Regionaalhalduse ja kohaliku omavalitsuse reform või riigi halduskorralduse muutmine

... Terviklikumas lähenemises tähendab haldusreform mitte ainult linnade ja valdade, vaid kõigi erinevate haldustasandite omavaheliste suhete, õiguste, kohustuste ja vastutuse ülevaatamist ning sellega kaasnevalt juhtimiskorralduslike, organisatsiooniliste, õiguslike ja muude lahenduste kaasajastamist.“

Peame vajalikuks leida keskvalitsuse ja omavalitsuste koostöös konsensus põhimõttelistes arengusuundades ning saavutada kokkulepped, mis võimaldavad:

- 1. Kodanikuühiskonna tugevdamist, kohalike omavalitsuste osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamist ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel alternatiivina senisele ressursi ja otsustusõiguse tsentraliseerimisele;**
- 2. Kohalike omavalitsuste koostöös maakondade juhtimise ja omavalitsuste koostöö tugevdamist alternatiivina senisele killustatud ametkondlikule juhtimisele;**

- 3. Selget ja jätkusuutlikku, Eesti kõikide piirkondade elu ja arengut toetavat omavalitsus- ja regionaalpoliitikat alternatiivina pealinnapiirkonnast kaugemal asuvate piirkondade hääbumisele;**
- 4. Maakonnalinnade ja teiste tõmbekeskuste aktiivset kujundamist paikkonna arengumootoriks, mis toetab elu jätkusuutlikkust maal alternatiivina ühe või kahe keskusega Eestile;**
- 5. Kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamist, tugevdamist ja ümberkujundamist alternatiivina senisele kohaliku elu korraldamiseks ja arenguks vajaliku ressursi kärpimisele;**

7. Kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tugevdamist, sealhulgas kohalike maksude kehtestamise õiguse laiendamist, riiklikest maksudest osa suunamist kohalikesse eelarvetesse, üksikisiku tulumaksu ning maamaksu kujundamist tegelikeks kohalikeks maksudeks, alternatiivina kohapealse kogukonna õiguste ja vastutuse puudumisele eelarvetulude kujunemisel;

8. Euroopa Liidu uue eelarveperioodi 2014-2020 vahendite kavandamisel kohalike omavalitsuste ja maakondade arenguvajaduste ja ettepanekutega arvestamist;

9. Riigikogu alatise kohaliku omavalitsuse ja regionaalpoliitika komisjoni moodustamist, millel peab olema juhtiv roll tervikliku omavalitsus- ja regionaalpoliitika kujunemisel, alternatiivina **strateegiliste küsimuste aruteluareeni puudumisele;**
10. Keskvalitsuse ja omavalitsuste sisulist ja toimivat **partnerlust** probleemidele lahenduste leidmisel alternatiivina praegusele **omavalitsuste osakaalu vähendavale valitsemiskorraldusele.**

Probleemide lahendamisel peame oluliseks tugineda Eesti Vabariigi Põhiseaduse, omavalitsusharta, OECD ühtse valitsemiskorralduse raporti ja Riigikohtu lahendi põhimõtetele.

Linnade ja Valdade üldkogu 31.03.2012:

[http://f.ell.ee/failid/ELL_volikogu/2012/2012-03-31 Eestimaa Linnad ja Vallad/Trykis.pdf](http://f.ell.ee/failid/ELL_volikogu/2012/2012-03-31_Eestimaa_Linnad_ja_Vallad/Trykis.pdf)

Täna ja homme ja ülehomme

Kuidas edasi?

**ERE, SDE ja IRL kokkulepe valitsuse
moodustamise ja valitsusliidu
tegevusprogrammi põhialuste kohta**

08.04.2015

4. RIIGIREFORM

Kohaliku halduse reform

Haldusreformi kavandamine

Kohaliku halduse reform

Haldusreformi eesmärk on omavalitsused, kes suudavad pakkuda inimestele paremaid avalikke teenuseid, tagada piirkondade konkurentsivõime kasvu ning täita iseseisvalt neile seadusega pandud ülesandeid täita.

Haldusreformi läbiviimiseks võtame 1. juuliks 2016 vastu vajalikud seadusemuudatused, mis muuhulgas sätestavad reformi läbiviimise lõpptähtaja ja tuginevad järgmistele põhimõtetele:

4.35 Viime haldusreformi poliitilise koordineerimise peaministri juhtimise alla.

4.36 Haldusreformi läbiviimiseks viime läbi omavalitsuste vastavuse hindamise sätestatud objektiivsete ja üheselt tõlgendatavate kriteeriumide põhjal.

Kriteeriumitele mittevastavad omavalitsused peavad ühinema seaduses toodud tähtajaks.

Kui ühinemine ei ole läbi viidud ühe aasta jooksul pärast hindamist, viib ühendamise läbi Vabariigi Valitsus.

4.37 Sätestame seaduse tasandil omavalitsustele ülesanded ja reguleerime omavalitsuste ühisasutuste tegevuse, et omavalitsused saaksid tagada teenuste osutamise ühtlaselt kõikjal Eestis.

Kriteeriumidele vastavatele omavalitsustele võimaldame lisaks omavalitsuslikele ülesannetele osutada ka riigi poolt rahastatud riiklikke ülesandeid.

Haldusreformi käigus töötame välja kohalike omavalitsuste uue rahastamismudeli.

4.38 Piirkondlike ja kogukondlike eripärade ning avalike teenuste kättesaadavuse tagamiseks ühinevates omavalitsustes **laiendame seaduses osavaldade (linnaosade) õigusi**. Sätestame seaduses osavaldade, linnaosade ja omavalitsuse siseste linnade moodustamise, staatuse, ülesannete määramise, **rahastamise, eelarvestamise ja demokraatliku juhtimise põhimõtted ning määratleme selgelt** vallasisesse linna staatusega seotud küsimused.

4.39 Kõik sammud kavandatakse nii, et reformi raames toimuv omavalitsuste **vabatahtlik ühinemisprotsess on võimalik läbi viia 2017. aasta kohalikeks valimisteks.**

4.40 Toetame kriteeriumide täitmiseks vabatahtlikult ühinevaid omavalitsusi **senisest kaks korda rohkem.**

4.41 Kaasajastame riikliku järelevalve omavalitsuste üle.

Anname maavalitsuste olemuslikult omavalitsuslikud ülesanded võimalusel üle kriteeriumidele vastavatele omavalitsustele.

4.42 Ajakohastame pealinna regiooni halduse.

4.43 Ühtlustame riigi tasemel harukondliku ja regionaalse juhtimise ning territoriaalplaneerimise.

Ehk – milliseks kujunevad lahendused

tegelikult:

* milliseks kujuneb ülesannete jaotus;

* kuidas korraldatakse ülesannetele
ressursikate;

* kas kohalike omavalitsuste

koostöövormid saavad koostööd

toetava lahenduse

...

Haldusreformi idee – kuhu see tee viib ?

Võti

**Heas tahtes, dialoogis ja partnerluses
tervikliku omavalitsuspoliitika
saamiseks**

Täna ja edu protsesside pööramiseks !

Lisatud:

Regionaalhalduse ja kohaliku omavalitsuse reform või riigi halduskorralduse muutmine

Probleemid

Probleemid (1)

- **Eesti tervikliku ja tasakaalustatud arengu eesmärgi täitmine** – kõigi piirkondade jätkusuutliku arengu tagamine, tuginedes piirkondade sisestele arengueeldustele ja eripäradele ning pealinnaregiooni ja teiste linnapiirkondade konkurentsivõime kvalitatiivsele arendamisele – **ei ole juhtimiskorralduslikult tagatud ning ressursiliselt kaetud.**
- Olemasolev, ülekaalukalt tsentraliseeritud riiklikule haldusele orienteeritud juhtimiskorraldus (ametkonnapõhine killustatud riiklik haldus ja riiklik maakondlik haldus) on tasakaalust väljas – **maakondliku omavalitsusliku juhtimiskorraldusega tasakaalustamata.**

Probleemid (2)

- Maakonna kui territoriaalse üksuse tervikliku juhtimise organisatsiooniline korraldus puudub.
- Puudub maakondade demokraatlik otsustuspädevus.
- Avalike teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse ebahühtlus suureneb, väheneb piirkondade riigisisene ja rahvusvaheline konkurentsivõime.
- Demograafilistes protsessides süvenevad väljarände ja elanikkonna vanuselises struktuuris vanemaealiste grupi osakaalu suurenemise tendentsid.

Probleemid (3)

- **Olemasolev õigusruum**, kus kohalike omavalitsuste ühistegevuse ja ülesannete ühise täitmise organisatsiooniline vorm on määratud eeskätt mittetulundusühingute seadusega, **ei ole kohalike omavalitsuste ühistegevust toetav**.
- Asjaolu, et mitmete sisult kohaliku elu ülesannete majanduslikult otstarbeka juhtimise ja korraldamise ulatus on täna suurem kui üksiku valla või linna territoorium ning kohalike omavalitsuste koostöö vähene, annab keskvalitsusele võimaluse nende ülesannete täitmise tsentraliseerimise kavandamiseks, **vähendades sellega elukorralduse kohapeal otsustamise võimalusi ning kohaliku omavalitsuse rolli ühiskonnas**.

Probleemid tulenevad (1)

- Töökohtade kadumisest ja vähenemisest maapiirkondades, mille tõttu alul noored, seejärel ka vanemaealised lahkuvad uue töö otsinguil kas suurtesse linnadesse või lahkuvad kodumaalt. Põhimõtteliste reformide, põllumajanduse-, omandi- ja maareformi taustal toimunud protsesside mõju töökohtade vähenemisele ei suudetud piisavalt arvestada ning paikkondliku ettevõtluse ning uute töökohtade loomise meetmete vajalikkust tähtsustada.
- Kohaliku omavalitsuse ametliku kohustuse, motiveeriva maksusüsteemi ja ressursi puudumisest ettevõtluse arendamiseks ning kohapealsete töökohtade loomise soodustamiseks.

Probleemid tulenevad (2)

- Ülesannete ulatuses, mille täitmine pole otstarbekas vaid ühe omavalitsuse piires (jäätmekäitlus, ühistransport, haridus-, hoolekandeesutused, teehoid jms), ühise täitmise õiguslike ja organisatsiooniliste lahendite puudulikkusest. Kohalike omavalitsuste ülesannete ühiseks täitmiseks maakondlikele omavalitsusliitudele panemise keerukusest ning kohalike omavalitsuste ühistegevuse ja ülesannete ühise täitmise õigusliku raamistiku lünklikkusest.
- Kohalike omavalitsuste eelarvetulude vähenemisest seadusega ja seaduse alusel pandud ülesannete ning muude kohapeal vajalike ülesannete täitmiseks tulenevalt tööd või paremat töökohta otsivate elanike piirkondadest lahkumisega.

Probleemid tulenevad (3)

- Omavalitsuste tulubaasi mittevastavusest täitmist vajavate ülesannete mahule, varasematele ülesannetele lisandunud, lisanduvate ja muudetud tingimustega ülesannete rahastamata jätmisest keskvõimu poolt.
- **Riiklike ja omavalitsuslike institutsioonide reaalse vastutuse puudumisest maakonna kui tervikuühtse toimimise ja arendamise eest.**

Reformi eesmärgid

1. Avalike teenuste kvaliteedi tõstmine ja kättesaadavuse parandamine kohalikul tasandil.
- 2. Maakonna (regionaalselt) tervikliku ja tasakaalustatud arengu tagamine.**
3. Piirkondade riigisisese ja rahvusvaheline konkurentsivõime tugevdamine.
4. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel.
- 5. Maakonna (regionaalse) omavalitsusliku juhtimiskorralduse tugevdamine.**
6. Omavalitsustele pandud ülesannete ja nende rahastamise tasakaalustamine.

Ettepanekud (1)

1. Tasakaalustada ametkonnapõhine killustatud riiklik haldus ja riiklik maakondlik haldus, **tugevdades regionaalset omavalitsuslikku juhtimiskorraldust.**
2. **Sättestada vastutus maakonna tervikliku arengu eest kohalikele omavalitsustele: sättestada maakonna omavalitsusliitude avalik õiguslike funktsioonide juhtimise ja korraldamise kohustuse täitmiseks avalik õigusliku isiku (ühisomavalitsus) staatus.**

Ettepanekud (2)

- Alternatiiv 2: sätestada seadusega **maakonnale avalik õigusliku isiku staatus ja maakonna juhtimine omavalitsusliidu organite kaudu;**
- Alternatiiv 3: **sätestada seadusega kohalike omavalitsuste kohustuslik koostöö erinevate ülesannete täitmiseks maakonna ulatuses läbi maakondliku omavalitsusliidu;**
- * Lisavõimalused: Sätestada seadusega kohalike omavalitsuse **kohustuslik koostöö** (regionaalne koostööliit, <http://43939.edicypages.com/partnerid/materjalid-1>) teenuste kvaliteeti tagavas teenuspiirkonnas.

Ettepanekud (3)

3. Sätestada maakonna ulatusega strateegilise planeerimise õigus ja kohustus maakondlikele omavalitsusliitudele ning maakonna ulatusega strateegilise planeerimise dokumentidele (maakonnaplaneering, maakonna arengukava, valdkondlikud arengukavad, teemaplaneeringud) kohustuslik õiguslik jõud.

4. Lahendada maakonna omavalitsusliidu ressursikatte korraldus maakonna ulatusega ülesannete täitmiseks.

5. Anda maavalitsuse ülesannete (välja arvatud järelevalve funktsioon) täitmine ja vastav ressursikate üle maakondlikule omavalitsusliidule.

Ettepanekud (4)

* Lisavõimalused: Soovides saavutada tasakaalu kohaliku omavalitsuse mõistliku suuruse, kohaliku demokraatia ja kohaliku elu korralduse vahel, jäävad paratamatult täita ka ülesanded, mis ületavad kohaliku omavalitsuse üksuste piire.

3.1. Keskvalitsuse ja kohaliku omavalitsuse esindusorganisatsioonide koostöös töötatakse avaliku huvi seisukohalt oluliste ülesannete ja teenuste osas välja miinimumnõuded, mida iga kohalik omavalitsus peab suutma iseseisvalt täita.

3.2. Ülesannete osas, kus miinimumnõuete saavutamine ei ole üksiku valla või linna tasandil täitmiseks otstarbekas, rakendatakse kohustuslikul koostöömudelil (regionaalne koostööliit) põhinevat juhtimist.

- **Ettepanekud (5)**

3.3. Anda regionaalsetele koostööliitudele, kuhu kuuluvad kõik koostööpiirkonna omavalitsusüksused, avalik õiguslike funktsioonide juhtimise ja korraldamise kohustuse täitmiseks avalik õigusliku isiku staatus.

3.4. Anda regionaalse koostööpiirkonna ulatusega strateegilise planeerimise õigus ja kohustus üle regionaalsele koostööliidule ning strateegilise planeerimise dokumentidele (planeering, arengukava, valdkondlikud arengukavad, teema-planeeringud jms) kohustuslik õiguslik jõud.

Ettepanekud (6)

- Lisavõimalusi saab kasutada paralleelselt põhiettepanekuga tuua reaalne vastutus maakonna kui terviku arengu eest maakonna omavalitsusliidu tasandile.

Teemaplaneeringutest lähtudes on võimalik korraldada erinevate kohustuste täitmine omavahelises koostöös vastava piirkonna omavalitsuste poolt (regionaalne koostöö), kusjuures ka maakonna piirid ei peaks olema takistuseks, aga vajaks koostööd naabermaakondade vahel.

Vt:

Linnade ja Valdade üldkogu 31.03.2012:

[http://f.ell.ee/failid/ELL_volikogu/2012/2012-03-31 Eestimaa Linnad ja Vallad/Trykis.pdf](http://f.ell.ee/failid/ELL_volikogu/2012/2012-03-31_Eestimaa_Linnad_ja_Vallad/Trykis.pdf)